

Margrét Tryggvadóttir

Strákar í krísu

Börn og menning
1.tbl. 2006, 21. árg.

sé að eiga mörgæsamómmu eða flámómmu en sér vankantana á mæðrum úr dýraríkinu. Þess vegna er lausnið á þessu raunverulega vandamáli kannski full ódýr þegar það léysist af sjálfu sér. Einhver besta bók sem skrifuð hefur verið um systkinakrísuna er *Ég vil líka eignast systkin* eftir Astrid Lindgren og þótt samanburður við einn besta barnabókahöfund fyrri og síðar

sé kannski ósanngjarn þá sýnir sú bók að hægt er að kafa mun dýpra og nauðsynlegt er að skoða málið frá fleiri en einni hlið eigi bókina að hjálpa barninu sem lesið er fyrir að sætta sig við breyttar aðstæður. Verkið er þó bæði fallegt og skemmtilegt og óhætt að mæla með því.

Gott kvöld

Gott kvöld eftir Áslaugu Jónsdóttur er verulega flott bók. Vinur okkar á kápunni segir söguna sjálfur. Á fremri saurbloðum geta þau okkar sem kunna á klukku séð að hana vantar tíu mínútur í átta og á þeim aftari er klukkan átta. Sögutíminn er því tíu mínútur. Sagan segir frá því þegar pabbi rétt skreppur að sækja mómmu og strákurinn er einn heima í fyrsta skipti sem er auðvitað stór áfangi í lífi hvers barns. Sér til halds og trausts hefur hann bangsa en lítil hjálp er í honum því „[b]angsi hugsar um þjófna og vofur og myrkur og skrýtin hljóð. Bangsi vill alls ekki vera einn heima.“ Ýmsar skrítnar verur eins og hungurvofan, tímaþjófurinn, öskurapinn og hrekkjúsínið koma í heimsókn (látum liggja milli hluta hvort þau eru ímyndun stráksins, bangsa eða hreinlega til í raun og veru) og til að halda friðinn slær stráksi upp veislu. Snilldin í sögunni felst í því að Áslaug persónugerir ýmis myndræn hugtök eins og hrekkjúsínið (sem er auðvitað alvöru svín), óþekktarorma (sem eru snákar) og leiðindaskjóðuna (sem er hvorki meira né minna en handtaska). Með því að gera merkingu hversdagslegra

Ég veit að nú þarf ég að vera satlarólegur. Svo ég byrja að telja vobalega hægt og rólega: „Einn, tveir, þrjár, sjö, fimmtán ...“ Ég gef þeim sextlu og fjórar rúsinur! Við teljum þær tvisvar svo allir fá jafnt. Þá lofa þeir að vera þægir og hjóðir og við heilsum glaðir.

**Gott kvöld, Hávaðaseggur,
gott kvöld, Ólátabelgur,
gott kvöld, Öskurapi!**

hugtaka bókstaflega vekur hún athygli á tungumálinu og hvetur lesendur jafnframt til að velta fyrir sér fleiri orðum og reyna að átta sig á uppruna þeirra.

Í bókinni er leikið með mörk óttans, myndirnar eru fremur drungalegar en hlýir litatónar umlykja stráksa svo við vitum að honum er óhætt enda stenst hann hverja heimsókn með glæsibrag. Allt endar þetta vel, strákur fer í bólið þegar mamma og pabbi koma heim og verurnar læðast út. Stráksi sofnar (enda slapp svefnpurkan inn til hans) og eftir standa foreldrarinn sem skilja ekkert í veisluföngunum sem eru út um allt eldhús. Sem fyrr nýtir Áslaug myndabókaformið til hins ýtrasta svo úr verður falleg heild. Kápan og saurbloðin mynda sérheim. Á kápu birtast verurnar sem forvitnilegar skuggamyndir en krakkar hafa gaman af að rýna í þær og para skuggana við réttar verur. Á saurbloðum er klukkan sem áður hefur verið vikið að og orðalaus for- og eftirmáli sögunnar. Við sjáum þá kveðja strákinn sinn og foreldrana velta vöngum þegar heim er komið.

Umbrotið er smekklegt og eins og í ýmsum fyrri verkum sínum leggur Áslaug áherslu á hluta textans með leturbreytingum. Slíkt er vandaverk að gera svo vel fari en tekst hér fullkomlega.

Í þessari bók gengur allt upp og myndir og texti ættu að höfða bæði til barna sem lesið er fyrir og ekki síður foreldra sem alltof oft þurfa að lesa leiðinlegar bækur fyrir börnin sín. Hér leiðist engum.

Þverúlfs saga grimma

Þverúlfs saga grimma eftir Þorgerði Jörundsdóttur sigraði í samkeppni Æskunnar um myndskreytta barnabók fyrir unga lesendur. Texti þessarar bókar er lengri en í hinum en hún á þó meira sameiginlegt með myndabókum fyrir ólæs börn en bókum sem krökkum er ætlað að lesa sjálfum. Myndir gegna stóru hlutverki, auk þess sem í textanum er rim og ákveðinn rytmi sem nýtir sín ekki nema í upplestri fullorönnna eða annarra þjálfaðra lesenda.

Hér er enn einn strákurinn í aðalhlutverki en í aukahlutverkum eru systkini, foreldrar og leikföng. Myndirnar eru ljósmyndasamklipp og fyrirsæturnar fjölskylda höfundar. Strákurinn er í sjálfstæðisbaráttu, vill hvorki graut né ullarsokka og kallar sig Þverúlf grimma. Til þess að fá frið fyrir umhyggju foreldra sinna, systkinum og öðrum boðberum mannsíða heldur hann út í geim á pappageimfari þar sem draugageimverur og risaæðludrekar ráða ríkjum. Úti í geimnum temur Þverúlfur geimveruskrimslin en finnur að hann getur ekki treyst þeim og að þau muni sennilega éta hann ef hann sofnar. Hann leggur því sjálfstæðisbaráttuna á hilluna, alla vega um stundarsakir, og snýr heim á leið í síðmenninguna, leyfir þá að hliða tásunum og klæða sig í ullarsokka og mómmu að fylla magann af mat, áður en hann heldur lúinn í háttinn. Bókin sver sig nokkuð í ætt við hina klassísku *Where the wild things are* eftir Maurice Sendak en áhrifa þaðan gætur bæði í söguþræði og rytmi í textanum. Úrvinnslan er þó með allt öðrum hætti.

Hugmyndin að þessu verki er frábær. Sagan